

Зміст

Вступне слово	7
Розділ 1. Гуманістичний зміст історії виникнення і розвитку філософії	
Тема 1. Філософія як специфічний тип знань	9
§1. Поняття «філософія», її місце в самопізнанні людини.....	9
§2. Світогляд, його структурні елементи: світовідчуття, світосприймання, світорозуміння. Типи світогляду	10
§3. Світобачення та його принципи	15
§4. Предмет і функції філософії	17
§5. Філософія у системі культури.....	20
Тема 2. Філософія Стародавнього світу	25
§1. Історія філософії як сходження до вершин людського самопізнання	25
§2. Східна та західна моделі (парадигми філософії) – філософія Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю.....	27
§3. Антична філософія: особливості її розвитку досократівського періоду. Класичний та елліністичний періоди, їх морально-етична спрямованість	32
Тема 3. Філософія європейського Середньовіччя та епохи Відродження	41
§1. Загальна характеристика умов формування теологічного характеру філософської думки Середньовіччя	42
§2. Зміни у світогляді в період переходу від античності до Середньовіччя. Роль християнства у формуванні середньовічної історії.....	42
§3. Основні проблеми та досягнення філософії доби Середньовіччя в Європі та Візантії. Тома Аквінський – систематизатор середньовічної схоластики: сфери науки і віри	44
§4. Гуманістична спрямованість філософії раннього Відродження....	47
§5. Пантеїстична натурфілософія – початок Ренесансу і завершення його в натурфілософських концепціях Джордано Бруно та Галілео Галілея	48
Тема 4. Філософія Нового часу	53
§1. Особливості якісно нової спрямованості філософії Нового часу. Пошуки продуктивного методу пізнання: сенсуалізм, раціоналізм	53
§2. Новий філософський ідеал у філософії просвітництва. Проблема свободи людини та шляхи її соціального визволення....	56

§3. Класична німецька філософія, її моральний смисл та досягнення в космології і системі пізнання світу	60
Тема 5. Філософія XIX – XX століть	68
§1. Своєрідність російської філософії: релігійно-ідеалістичний, природничо-науковий напрями, руський космізм	69
§2. Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії XIX – XX століть. Програма радикального оновлення філософії. Філософія Маркса й Енгельса, позитивізм, філософія життя.....	74
§3. Особливості духовних процесів та основні напрями розвитку некласичної філософії: сцієнтизм та антисцієнтизм, екзистенціалізм, ірраціоналізм.....	82
§4. Проблема знання та мови у філософії XX століття.....	89
Тема 6. Філософська думка в Україні	97
§1. Характерні особливості першоджерельних витоків української філософської культури	97
§2. Філософські джерела, ідеї культури Київської Русі та періоду Відродження.....	100
§3. Зародження професійної філософії у культурно-освітніх центрах України: Острозькій та Києво-Могилянській академіях.....	103
§4. Григорій Сковорода – родоначальник української класичної філософії	112
§5. Академічна філософія XIX ст.: особливості, напрями і основні філософські ідеї	115
§6. Соціально-філософські погляди в літературі українського романтизму: творчість Миколи Гоголя, Т.Г.Шевченка, Лесі Українки, І.Я. Франка	118
§7. Особливості розвитку української філософії XX ст. Основні напрями і основні філософські ідеї. Культурне відродження 20-х рр.	123
Розділ II. Онтологія і гносеологія	131
Тема 7. Проблема буття у філософії	131
§1. Поняття «онтологія», «буття», їх філософський зміст і зміни розуміння проблеми буття в історії філософії	131
§2. Світ як всеохоплююча реальність. Основні виміри буття і їх єдність (буття речей, природи, людини, духовного і соціального).....	136
§3. Структура видозмін суспільної свідомості відносно матерії. Матеріальна єдність світу, матерії, руху, простору і часу.....	139

Тема 8. Духовний вимір людського буття	151
§1. Свідомість як пізнавальне і духовно-практичне відношення до дійсності.....	151
§2. Походження, розвиток і сутність свідомості. Свідомість і мова	155
§3. Структура свідомості. Свідомість та самосвідомість, свідоме, підсвідоме, несвідоме. Функції свідомості.....	158
§4. Суть суспільної свідомості. Форми суспільної свідомості: політична, правова, моральна, етична, релігійна, філософська. Проблема вибору свободи і відповідальності	163
Тема 9. Основи філософського вчення про розвиток	172
§1. Суть діалектики. Принципи розвитку.....	172
§2. Поняття закону. Основні закони діалектики: закон єдності і боротьби протилежностей, закон взаємного переходу кількісних і якісних змін і закон заперечення заперечення. Категорії діалектики як відображення універсальних зв'язків	176
Тема 10. Основний зміст пізнавальної діяльності	185
§1. Поняття «гносеологія». Проблеми пізнання у філософії. Об'єкт і суб'єкт пізнання	185
§2. Структура пізнання: форми – суттєве та раціональне; рівні – емпіричний і теоретичний	191
§3. Проблеми істини у теорії пізнання. Практика як критерій істини та спосіб становлення і відношення людини до світу і до самого себе. Види практики	195
§4. Методологія і методи наукової пізнавальної діяльності	199
Розділ III. Соціальна філософія	
Тема 11. Філософський аналіз суспільства	205
§1. Поняття суспільства і його аспекти у філософії. Нові типи моделей суспільства	205
§2. Основні чинники суспільного розвитку: природничі, географічні, демографічні, матеріальні, політичні та їх взаємозв'язок.....	209
§3. Сутність та структура духовного життя суспільства. Поняття «культура» як єдність матеріальних і духовних цінностей, вироблених людством	222
§4. Філософія історії типів суспільства. Поняття «формація» і «цивілізація».....	229
§5. Сенс історії і світова сучасна криза	236

Тема 12. Філософська концепція людини	243
§1. Філософська концепція людини – основа наук про людину. Сутність людини та фактори (праця і мова) її становлення й розвитку	244
§2. Філософський зміст співвідношення понять «індивід», «індивідуальність», «особистість». Типологія особи	248
§3. Діалектика взаємодії людини і суспільства. Проблеми відчуження людини та шляхи її подолання	254
§4. Самореалізація особи. Роль особистості в історії. Самоцінність сенсу людського життя	257
§5. Проблема людського щастя. Аморальність використання людини як засобу	261
Тема 13. Цінності в житті людини і суспільства	269
§1. Сутність поняття «аксіологія» і її місце в системі культури. Цінності як визначальна характеристика людського буття і місця людини в системі цінностей. Структура цінностей	269
§2. Цінність як ядро духовного світу людини і її суб'єктивного вибору	275
§3. Базові цінності людського буття і ціннісних орієнтацій. Вищі духовні цінності і духовна досконалість	277
§4. Глобальні проблеми людства і соціальне прогнозування	279
Заключне слово	292
Персоналії	294
Предметний покажчик	339